

Resistente bacteriën

Wat zijn het en wat doen we er tegen?

Wat zijn bacteriën?

Bacteriën zijn microscopisch kleine organismen. We kunnen ze niet zien, maar ze zijn overal om ons heen. En ook wijzelf dragen miljoenen bacteriën met ons mee. Er zitten bijvoorbeeld bacteriën in onze darmen, onze maag en onze mond. Ook op onze huid leven duizenden bacteriën. Normaal gesproken merken we daar niets van. De meeste bacteriën hebben zelfs een nuttige functie. Darmbacteriën bijvoorbeeld helpen bij het verteren van ons voedsel, en huidbacteriën houden onze huid in goede conditie.

Verspreiding

Bacteriën verspreiden zich gemakkelijk van de ene mens naar de andere. Iedere keer als we bijvoorbeeld iemand een hand geven, wisselen we bacteriën uit met die ander! Maar ook vanuit onze omgeving kunnen we gemakkelijk bacteriën oppikken, bijvoorbeeld via voorwerpen. Zo zitten er op een deurknop meestal veel bacteriën. Wie een deurknop aanraakt, komt in contact met die bacteriën. Dat is heel gewoon en levert meestal ook geen problemen op.

Wat is een bacterie-infectie?

We kunnen last krijgen van bacteriën als ze op plaatsen komen waar ze niet thuishoren. Zoals in de bloedbaan, in de blaas of in een wond. Daar kunnen ze een infectie veroorzaken: we spreken dan bijvoorbeeld van een bloedvergiftiging, een blaasontsteking of een wondinfectie. Vaak zijn het onze eigen bacteriën, die op de verkeerde plaats in het lichaam terecht zijn gekomen. Maar ook bacteriën van buitenaf kunnen een infectie veroorzaken. Soms kunnen mensen erg ziek worden van een infectie, vooral als ze heel weinig weerstand hebben.

Behandeling met antibiotica

Een bacterie-infectie kan worden behandeld met antibiotica. Er zijn verschillende soorten antibiotica en niet alle soorten werken even goed tegen alle bacteriën. De arts bepaalt of een behandeling nodig is en zo ja, welk middel de patiënt krijgt. De arts zal het liefst een antibioticum kiezen dat goed werkt tegen de bacterie die de infectie veroorzaakt, maar dat niet teveel bijwerkingen heeft.

Resistente bacteriën

In het laboratorium onderzoeken we welke bacterie de infectie veroorzaakt. Ook testen we welke antibiotica bij deze bacterie goed werken. Als een bepaalde bacterie ongevoelig is voor de standaard antibiotica-soorten, noemen we het een “resistente bacterie”. Zo’n infectie is dan moeilijker te behandelen. Er zijn minder antibiotica-soorten die wél goed werken, dus de keuze van de arts wordt beperkt.

Gelukkig veroorzaken resistente bacteriën, net als gewone bacteriën, lang niet altijd een infectie.

Hoe kom je aan een resistente bacterie?

Resistente bacteriën komen vooral in ziekenhuizen voor. Dat komt doordat juist in ziekenhuizen veel antibiotica worden voorgeschreven. Gewone bacteriën kunnen daar niet tegen, maar resistente bacteriën wel. Met name in sommige buitenlandse ziekenhuizen liggen vaak patiënten met resistente bacteriën.

In Nederland komen resistente bacteriën ook voor bij dieren in de veehouderij. Onder andere bij bedrijven waar varkens, runderen of kippen worden gehouden voor de vleesproductie. Daardoor komen zulke bacteriën soms ook in ons voedsel terecht. Als u op zo'n bedrijf woont of werkt is de kans groot dat u de besmetting daar oploopt.

Ongeveer 1 op de 20 Nederlanders draagt (tijdelijk) een resistente bacterie bij zich. Zoals gezegd merkt men daar over het algemeen niets van.

Hoe weten we of iemand een resistente bacterie bij zich heeft?

Om te bepalen of iemand een resistente bacterie bij zich draagt, onderzoeken we een klein beetje lichaamsmateriaal. We gebruiken bijvoorbeeld urine, wondvocht, ontlasting of een uitstrijkje van de keel, de neus of de anus. In het laboratorium doen we daar wat groeistoffen bij, zodat we na een paar dagen de bacteriën kunnen aantonen. Zo'n test noemen we een "kweek". Als in zo'n kweek géén resistente bacteriën worden aangetoond, noemen we dat een "negatieve" uitslag. Voor de patiënt is zo'n uitslag natuurlijk wel goed nieuws.

Geen klachten, wel kans op verspreiding

Resistente bacteriën geven bijna nooit klachten. Net zoals gewone, gevoelige bacteriën. We merken hun aanwezigheid alleen als ze een infectie veroorzaken. Maar ongemerkt kunnen resistente bacteriën zich wel verspreiden en op die manier bij iemand anders terecht komen. Als die ander extra kwetsbaar is of een hele lage weerstand heeft, wordt hij of zij misschien wél ziek van zo'n resistente bacterie. Dat willen we uiteraard voorkomen.

Beschermende maatregelen en controle-kweken

Om te voorkomen dat resistente bacteriën zich verspreiden naar kwetsbare patiënten, werken we in het UMCG volgens landelijk vastgestelde afspraken. Bijvoorbeeld:

1. Bij een patiënt met een resistente bacterie nemen we tijdens de opname een aantal extra voorzorgsmaatregelen. Dit kan onder andere betekenen dat de patiënt op een kamer apart wordt verpleegd. Wat die maatregelen precies inhouden, staat beschreven in aparte folders.
2. Bij een patiënt die *misschien* een resistente bacterie bij zich heeft (bijvoorbeeld na een ziekenhuisopname in het buitenland) nemen we een aantal controle-kweken af. Als de patiënt wordt opgenomen vóórdat de uitslag van de kweken bekend is, kan het nodig zijn om de patiënt tijdelijk apart te verplegen, in afwachting van de uitslag.

Hoe raak je resistente bacteriën weer kwijt?

De meeste resistente bacteriën verdwijnen na verloop van tijd vanzelf weer uit het lichaam, ook zonder behandeling. Hoe lang dat duurt, verschilt per persoon. Het kan een paar weken duren, of zelfs meerdere maanden. De enige manier om vast te stellen of de bacterie echt weg is, is het afnemen van een aantal controle-kweken, verspreid over langere tijd. Maar zolang er geen reden is voor een nieuwe ziekenhuisopname, zijn controle-kweken ook niet nodig.

Heeft u een resistente bacterie die géén klachten veroorzaakt, dan is er ook geen reden om een behandeling met antibiotica te starten (*Let op: dit geldt niet voor de MRSA-bacterie*).

Thuis

In de thuissituatie vormt een resistente bacterie geen risico voor andere mensen. Resistente bacteriën zijn alleen gevaarlijk voor extra kwetsbare patiënten met heel weinig weerstand, die opgenomen liggen in het ziekenhuis.

Als bij u een resistente bacterie is aangetoond en u gaat naar huis, hoeft u thuis dus niet extra voorzichtig te zijn.

Polikliniekbezoek of nieuwe opname

Als bij u een resistente bacterie is aangetoond, wordt dat in het computersysteem van het UMCG vastgelegd. Als u zich opnieuw aanmeldt in het UMCG, kunnen de medewerkers meteen de juiste voorzorgsmaatregelen treffen.

Wordt u opgenomen in een ander ziekenhuis? Vertel dan dat u een resistente bacterie bij zich draagt. De voorzorgsmaatregelen in andere ziekenhuizen kunnen op sommige punten afwijken van die in het UMCG.

Vragen

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Stel deze gerust aan uw arts of verpleegkundige. Zij hebben ook een folder over de extra maatregelen die we nemen om verspreiding van resistente bacteriën te voorkomen.